

36 980 Goedkeuring van het op 27 augustus 2025 te ‘s-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag tussen de regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de regering van de Bondsrepubliek Duitsland betreffende de exploitatie van grensoverschrijdende koolwaterstoffenvelden in de Noordzee, met Bijlagen (Trb. 2025, 68)

Nr. 5 VERSLAG
Vastgesteld 12 oktober 2026

A. ALGEMEEN DEEL

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie spreken hun steun uit voor het voorliggende wetvoorstel. Zij zijn van mening dat samenwerking met buurlanden de productie van koolwaterstoffen uit velden op de Noordzee kan bevorderen en dat dit van belang is voor een verminderde afhankelijkheid van import en het versterken van leveringszekerheid. Deze leden hebben verder geen op- of aanmerkingen ten aanzien van het wetvoorstel.

De leden van de PRO-fractie hebben kennisgenomen van het wetsvoorstel. Zij hebben daarover nog enkele vragen.

Deze leden vragen de regering hoe het faciliteren van nieuwe gaswinning zich verhoudt tot de internationale verplichting om klimaatverandering tegen te gaan. Het Internationaal Gerechtshof stelt dat het nalaten van passende maatregelen om het klimaatstelsel te beschermen, onder meer door fossiele productie of het verlenen van vergunningen, een internationaal onrechtmatige daad kan zijn. Hoe heeft de regering dit advies betrokken bij het verdrag en bij het besluit? Is dit juridisch getoetst, en kan die toets met de Kamer worden gedeeld? Deze leden vragen de regering daarbij in te gaan op de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) 2026.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van voorliggende wetsvoorstel en hebben daarover enkele vragen.

De leden van de JA21-fractie hebben kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Zij verzoeken om een toelichting van de regering op de meerwaarde van goedkeuring voor betaalbaarheid, leveringszekerheid en vermindering van importafhankelijkheid. Deze leden steunen verantwoorde Noordzeegaswinning. Energie Beheer Nederland (EBN) meldt dat N05-A in 2025 in productie kwam. Welke belemmeringen neemt goedkeuring nog weg, welke uitbreiding hangt daarvan af en binnen welke termijn verwacht de regering resultaat? Hoe verhoudt dit zich tot voortzetting onder bestaande vergunningen en voorlopige toepassing?

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een productieraming van de regering voor 2026–2030, per jaar en veld in normaalkubieke meter (Nm³), met bandbreedtes, startmomenten en Nederlands aandeel. Welke hoeveelheden kunnen in het Nederlandse net worden ingevoerd, gezien gaskwaliteit, transportcapaciteit en eventuele conversie? Deze leden vragen fysieke

beschikbaarheid te onderscheiden van commerciële bestemming en capaciteit van productie. Welke bijdrage verwacht de regering aan leveringszekerheid en betaalbaarheid, zonder een vaste consumentenprijs of exclusieve Nederlandse afname te veronderstellen?

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel. Deze leden hebben op dit moment geen verdere vragen over het wetsvoorstel.

De leden van de PvdD-fractie hebben met zorg kennisgenomen van het wetsvoorstel. Deze leden vinden het volstrekt onacceptabel dat Nederland inzet op nieuwe gaswinning in de Noordzee, midden in een klimaatcrisis. Zij hebben vragen, met name over de gevolgen van het verdrag voor de natuur en het klimaat en de ruimte om de gaswinning in de toekomst te beperken of te beëindigen.

De leden van de PvdD-fractie vragen de regering waarom verdere gaswinning in de Noordzee mogelijk wordt gemaakt, terwijl Nederland de klimaatdoelen niet haalt, en de Noordzee, de Waddenzee en omliggende beschermde gebieden al onder grote druk staan.

De leden van de PvdD-fractie vragen hoe het wetsvoorstel zich verhoudt tot de conclusies van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) dat de kans om het klimaatdoel voor 2030 te halen minder dan 5% is en dat het huidige beleid onvoldoende is. Kan de regering reflecteren op de tegenstrijdigheid van uitbreiding van gaswinning tegenover de inzet van de regering om de noodzakelijke reducties voor 2030 te behalen en mondiale klimaatneutraliteit in 2050 te behalen? Waarom kiest de regering voor meer fossiele afhankelijkheid in plaats van meer duurzame energiebronnen?

De leden van de PvdD-fractie vragen hoe het wetsvoorstel zich verhoudt tot de uitspraak van de rechtbank Gelderland van 9 maart 2026, waarin is geoordeeld dat de staatssecretaris van LNVN op onjuiste gronden het verzoek van milieuorganisaties heeft afgewezen om het gebied De Borkumse Stenen aan te wijzen als een Natura 2000-gebied. Kan de regering uitleggen waarom niet wordt gewacht op het lopende hoger beroep? Welke publieke belangen worden gediend met het niet afwachten van de uitspraak van de rechter in het hoger beroep?

De leden van de PvdD-fractie vragen hoe de keuze voor nieuwe fossiele infrastructuur en uitbreiding van gaswinning zich verhoudt tot de uitspraken in de Bonaire rechtszaak, en de emissiebudgetten en bindende emissiereductiedoelstellingen die onder dit vonnis moeten worden uitgewerkt voor juli 2027. Hoe wordt rekening gehouden met het bevel om absolute en bindende emissiereductiedoelstellingen in nationale wetgeving op te nemen en de resterende Nederlandse emissieruimte inzichtelijk te maken? Is onderzocht of Nederland en Duitsland, gelet op hun klimaatverplichtingen, nog ruimte hebben voor de volledige uitstoot die samenhangt met nieuwe gaswinning? Is daarbij ook rekening gehouden met de indirecte emissies waaronder de uitstoot bij verbranding van het gewonnen gas? Kan de regering toezeggen eerst de resterende emissiebudgetten en de verenigbaarheid met de toepasselijke afbouwpaden inzichtelijk te maken, voordat onomkeerbare keuzes worden?

De leden van de PvdD-fractie vragen of is onderzocht in hoeverre de nieuwe gaswinning daadwerkelijk leidt tot een vermindering van de Nederlandse LNG-import. Wat gebeurt er met het LNG dat Nederland daardoor mogelijk minder importeert? Wordt dit elders afgezet, of leidt de verminderde import daadwerkelijk tot minder gasproductie? Meer in het bijzonder vragen deze leden of is onderzocht in hoeverre de nieuwe gaswinning leidt tot minder gaswinning elders in de wereld, dan wel tot een netto toename van de mondiale gasproductie

en de daarmee samenhangende uitstoot van broeikasgassen. Kan de regering de onderliggende onderzoeken, aannames en onzekerheden aan de Kamer verstrekken?

De leden van de PvdD-fractie vragen hoe het faciliteren van nieuwe gaswinning zich verhoudt tot de internationale verplichting om klimaatverandering actief tegen te gaan, mede in het licht van paragraaf 427 van de Advisory Opinion van het Internationaal Gerechtshof, en de conclusie van het Internationaal Energieagentschap dat voor het bereiken van klimaatneutraliteit in 2050 geen nieuwe fossiele winning nodig is? En hoe is het risico op fossiele lock-in door nieuwe infrastructuur meegewogen?

De leden van de PvdD-fractie vragen welke aannames zijn gehanteerd over de ontwikkeling van de gasvraag en de mate waarin het gewonnen gas geïmporteerd gas daadwerkelijk vervangt. Is het netto mondiale klimaateffect onderzocht ten opzichte van een scenario zonder deze winning, inclusief methaanemissies, transport, verbranding en eventuele effecten op het gasverbruik? Zijn alternatieven zoals energiebesparing, elektrificatie en hernieuwbare energie in die vergelijking betrokken?

2. Het Verdrag

De leden van de PRO-fractie vragen de regering welke gevolgen de mogelijke uitbreiding naar de betreffende velden heeft voor de werelderfgoedstatus van de Waddenzee, en of hierover overleg heeft plaatsgevonden met UNESCO. Het Werelderfgoedcomité heeft in 2024 gevraagd het GEMS-project (Gateway to the Ems) een passende effectbeoordeling te laten ondergaan en het niet goed te keuren bij mogelijke schade aan het werelderfgoed. In juli 2026 constateerde UNESCO dat de gezamenlijke strategische milieubeoordeling naar cumulatieve effecten niet voor 2028 gereed is, en vroeg het om een monitoringsmissie in 2027. Hoe staat het hiermee? Waarom acht de regering het verantwoord het verdrag toch nu al voorlopig toe te passen? Is zij bereid toe te zeggen dat er geen aanvullende winning onder het Verdrag wordt goedgekeurd voordat die beoordeling en missie zijn afgerond?

De leden van de PRO-fractie vragen de regering hoe zij het risico heeft meegewogen dat nieuwe gasinfrastructuur leidt tot fossiele lock-in en daarmee de energietransitie vertraagt. Is de regering het met deze leden eens dat de verplichtingen die het verdrag met zich meebrengt een stimulans geeft aan nieuwe investeringen en daardoor een prikkel is om gaswinning zo lang mogelijk door te zetten of aanvullende velden aan te sluiten? Kan de regering onderbouwen in hoeverre extra binnenlandse winning import daadwerkelijk vervangt?

De leden van de PRO-fractie constateren dat de memorie van toelichting nauwelijks ingaat op de risico's van de gaswinning, zoals ongevallen, lekkages of bodemdaling. Deze leden vragen de regering een overzicht te geven van de risico's die bij de winning van de betreffende velden zijn geïdentificeerd. Zij vragen ook hoe die risico's zijn meegewogen bij de totstandkoming van het verdrag. De leden van de PRO-fractie vragen wie aansprakelijk is voor schade die door de winning aan de andere zijde van de lijn ontstaat, bijvoorbeeld aan de Duitse kust of de Waddenzee. Klopt het dat hierover in het verdrag niets is opgenomen? Hoe is dit geregeld?

De leden van de CDA-fractie merken op dat verwachte reserves van het gasveld dat de aanleiding was voor het opstellen van dit verdrag (N05-A) een ruime bandbreedte kennen (2,9–7,5 miljard Nm³) en dat de verdeling van deze reserves tussen Nederland en Duitsland gedurende de exploitatie kan worden herzien. Daarnaast worden de kosten voor onder meer infrastructuur en ontmanteling gekoppeld aan de verdeling van de reserves. Gezien de

onzekerheid die dat met zich meebrengt vragen zij de regering inzichtelijk te maken hoe de verdeling van de gasreserves, opbrengsten, kosten en verantwoordelijkheden in de praktijk uit zal pakken voor de Nederlandse Staat, inclusief EBN. Deze leden vragen de regering tevens duidelijk te maken welke waarborgen bestaan om ervoor te zorgen dat Nederland niet onevenredig opdraait voor kosten of risico's, bijvoorbeeld bij tegenvallende productie, schade of ontmanteling.

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een actualisatie van de regering van de ramingen voor N05-A en N05-A-Noord, respectievelijk 2,9–7,5 en 1,5–5,7 miljard Nm³, naast circa 50 miljard Nm³ voor het bredere gebied over twintig jaar. Wat betekenen nieuwe boorgegevens voor deze ramingen? Deze leden vragen per veld de peildatum, reserve- of prospectstatus, onzekerheid en Nederlandse toerekening, zodat de gebiedsraming niet wordt verward met bewezen N05-A-reserves.

De leden van de PvdD-fractie vragen waarom het verdrag geen voorwaarden bevat waarmee gaswinning moet worden beperkt of beëindigd wanneer schade ontstaat aan riffen, bodemleven, bruinvissen of andere beschermde natuur. Is de regering bereid deze voorwaarden alsnog op te nemen? Waarom bevat het verdrag geen expliciete bepalingen voor de ecologische gevolgen van lekkages, lozingen of andere ernstige incidenten? Wie draagt de kosten van herstel en monitoring bij ecologische schade? Is de regering alsnog bepalingen rondom ecologische schade en aansprakelijkheid op te nemen?

De leden van de PvdD-fractie vragen of de regering kan uitsluiten dat verdere uitbreiding van GEMS leidt tot verslechtering van de Borkumse Stenen, Noordzeekustzone of Waddenzee. Hoe zijn de cumulatieve milieu-effecten onderzocht van boringen, activiteiten, scheepvaart en mogelijke toekomstige uitbreiding van het GEMS-project? Is een integrale, grensoverschrijdende milieueffectbeoordeling uitgevoerd voor het gehele GEMS-gebied? Zo nee, waarom niet?

De leden van de PvdD-fractie vragen welke gevolgen de mogelijke uitbreiding van GEMS heeft voor de UNESCO-werelderfgoedstatus van de Waddenzee. Heeft hierover overleg plaatsgevonden met UNESCO? Zo ja, wat was daarvan de uitkomst? Kan de regering uitsluiten dat de voorgenomen activiteiten de uitzonderlijke universele waarde of de integriteit van de Waddenzee aantasten?

De leden van de PvdD-fractie vragen welk effect de gaswinning binnen het GEMS-project naar verwachting heeft op de Nederlandse leveringszekerheid. Is een onafhankelijke analyse uitgevoerd naar de effecten op energieprijzen en energieonafhankelijkheid? Zo ja, door welke instantie, en kan deze analyse aan de Kamer worden toegezonden?

De leden van de PvdD-fractie vragen waarom het verdrag niet is beperkt tot het N05-A-veld, maar ook toekomstige grensoverschrijdende velden omvat. Welke aanvullende winning kan hierdoor worden gefaciliteerd, en welke beoordeling is gemaakt van de gezamenlijke klimaat- en milieugevolgen daarvan?

3. Het regime

De leden van de PRO-fractie vragen de regering hoe de totale klimaat- en ecologische effecten van de huidige en toekomstige gaswinning in het GEMS-gebied zijn meegewogen, en waarom het verdrag hiervoor geen harde voorwaarden bevat, terwijl het wel gedetailleerd regelt hoe reserves, kosten en opbrengsten worden verdeeld. Kan de regering de broeikasgasemissies van de verbranding van de geraamde 50 miljard Nm³ kwantificeren? Waarom bevat het verdrag geen harde voorwaarden als het gaat om klimaat- en ecologische effecten? Klopt het dat deze klimaateffecten geen weigeringsgrond vormen onder artikel 36 van de Mijnbouwwet, en zo ja, waar worden zij dan wel gewogen?

De leden van de CDA-fractie constateren dat in de memorie van toelichting expliciet wordt erkend dat er verschillende nationale regimes gelden op het gebied van milieu, natuur en veiligheid en dat toezichthouders over de grens geen eigen toezicht- of opsporingsbevoegdheid hebben. Zij merken daarbij op dat het verdrag bepaalt dat aan weerszijden van de overeengekomen lijn die het gasveld in tweeën deelt de nationale regelgeving van respectievelijk Nederland en Duitsland geldt. Deze leden vragen de regering te verduidelijken hoe er in deze context wordt gewaarborgd dat bij een grensoverschrijdend gasveld één gelijkwaardig en hoog beschermingsniveau voor milieu, natuur en veiligheid wordt gehanteerd, zeker wanneer de nationale normen of toezichtpraktijken van beide landen van elkaar verschillen. Welke mogelijkheden heeft Nederland daarbij om in te grijpen wanneer een activiteit aan Duitse zijde gevolgen heeft voor Nederlandse belangen?

De leden van de JA21-fractie vragen om een Nederlands-Duits overzicht van verleende en resterende besluiten voor winning en uitbreiding. De Duitse vergunningverlener vermeldt putbesluiten uit 2026. Deze leden vragen per besluit de instantie, datum, looptijd, voorwaarden, beroepsstatus en afhankelijkheden. Welke procedures beïnvloeden de planning en wanneer worden besluiten verwacht? Zij ontvangen tevens de actuele vergunninghouders, belangen en uitvoerder, met onderscheid tussen eigendomsoverdracht en vereiste overheidsgoedkeuring.

4. Een ieder verbindende bepalingen

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een juridische toelichting op de gevolgen van de als eenieder verbindend aangemerkte bepalingen. Welke rechten of verplichtingen ontleen vergunninghouders daaraan rechtstreeks onder de artikelen 93 en 94 van de Grondwet? Hoe werkt een bindende deskundigenbeslissing door in nationale besluiten en welke rechtsbescherming blijft beschikbaar? Deze leden vragen hoe verschillen met nationale regels worden opgelost en wie die doorwerking beoordeelt

B. ARTIKELSGEWIJS

Preamble

De leden van de PRO-fractie lezen dat onder het verdrag niet meer gas zal worden gewonnen dan nodig is voor de binnenlandse vraag, met verwijzing naar het Akkoord voor de Noordzee. Hoe wordt het juridisch geborgd en gehandhaafd?

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een juridische duiding van de regering van de verwijzingen naar binnenlandse gasvraag, het Noordzeeakkoord en de Nedersaksische verklaring. Welke invloed hebben zij op productie, vergunningbesluiten of beëindiging als de

gasvraag daalt? Deze leden vragen of zij afdwingbare voorwaarden scheppen of de context van het verdrag vormen. Welke juridische gevolgen heeft dit voor leveringen over de grens?

Artikelen 1-3

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een actuele kaart van de regering van de bevoegdheidslijn en betrokken velden, inclusief verbonden gedeelten buiten de territoriale zee tussen 3 en 12 zeemijlen. Hoe wordt in een grensgeval het toepasselijke regime vastgesteld ten opzichte van de verdragen van 1964, 1971 en 2014? Deze leden vragen welke procedure geldt bij verschil van inzicht en hoe de Nederlandse rechtspositie ten aanzien van de staatsgrens behouden blijft.

De leden van de PvdD-fractie constateren dat artikel 3 de rechtsmacht van beide verdragsluitende partijen formeel waarborgt. Latere bepalingen vereisen echter bilaterale afstemming en voorzien in bindende geschillenbeslechting, wat de mogelijkheid van Nederland om zelfstandig regelgevend op te treden mogelijk beperkt. Kan de regering garanderen dat Nederland het onbeperkte recht behoudt om strengere milieueisen op te leggen of de gaswinning te beëindigen wanneer dit nodig is ter bescherming van natuur, klimaat of volksgezondheid, ongeacht Duitse of commerciële belangen?

Artikel 2

De leden van de PvdD-fractie constateren dat artikel 1, zestiende lid, de definitie van grensoverschrijdende reservoirs uit artikel 2, eerste lid, beperkt tot het N05-A-veld en geologische structuren binnen de territoriale zee tussen drie en twaalf zeemijl die in druk- en faseverbinding staan met dergelijke reservoirs. Dit betekent dat het nieuw voorgestelde N04-gasproject in de Exclusieve Economische Zone (EEZ) en eventuele verdere projecten in de EEZ buiten de werkingssfeer van dit verdrag vallen. Kan de regering dit bevestigen of, zo nee, uitleggen hoe zij tot een ander standpunt is gekomen en aangeven of er daarom een aanvullend verdrag met Duitsland gepland is, dan wel hoe de verdeling van grensoverschrijdende voorkomens in de EEZ tussen de landen anderszins geregeld zal worden?

Artikelen 4, 11, 21, 22 en 24

De leden van de PRO-fractie vragen of Nederland zelfstandig vergunningen kan aanscherpen, niet verlengen of intrekken wanneer natuur- of klimaatbelangen dit vereisen, ook wanneer Duitse belangen daardoor worden geraakt. Volstaat voorafgaand overleg of is in feite instemming van Duitsland nodig?

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een uitvoeringsplanning van de regering voor vergunningcoördinatie. Artikel 4 verlangt coördinatie voor zover mogelijk en inspanning voor gelijktijdige verlening. Welke termijnen, aanspreekpunten en escalatiestappen zijn afgesproken of kunnen nog worden vastgelegd? Deze leden vragen hoe vertraging bij één instantie wordt opgelost, ook wanneer slechts één land een putvergunning vereist. Welke versnelling is mogelijk met behoud van natuur-, milieu- en veiligheidsregels?

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een overzicht van de regering van afwijkende afspraken op grond van de artikelen 21 en 22. Welke voorwaarden voor aanvang van winning of gebruik van installaties voor andere velden zijn aangepast, met welke grondslag en gevolgen voor Nederlandse belangen? Deze leden vragen hoe nationale vergunningvereisten

gewaarborgd blijven en of de Kamer vooraf wordt geïnformeerd over toekomstige afwijkingen met wezenlijke financiële, veiligheids- of uitvoeringsgevolgen.

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een toelichting van de regering op de continuïteit wanneer een vergunning aan één zijde afloopt, wordt gewijzigd, ingetrokken of niet wordt verlengd. Welke activiteiten kunnen rechtsgeldig doorgaan en welke moeten worden aangepast of gestaakt? Deze leden vragen hoe de autoriteiten hierover besluiten, welke overlegtermijnen gelden en hoe kosten en mogelijke schade worden verdeeld.

De leden van de PvdD-fractie vragen waarom artikel 4 de mogelijkheid beperkt om Nederlandse vergunningen aan te passen wanneer Duitse belangen daardoor wezenlijk worden aangetast. Kan hierdoor worden voorkomen dat Nederland een vergunning aanscherpt of intrekt wanneer dit noodzakelijk is op grond van de Klimaatwet, de Habitatrichtlijn, de Vogelrichtlijn of andere nationale en Europese regelgeving? Hoe wordt er omgegaan met dit risico? Kan de regering waarborgen dat Nederland een vergunning wel kan weigeren, aanscherpen, opschorten of intrekken wanneer dit nodig is voor de bescherming van natuur, klimaat of volksgezondheid, ongeacht Duitse of commerciële belangen? Zo nee, waarom gaat de regering dan met het verdrag akkoord?

Artikelen 7, 10, 13 en 15

De leden van de JA21-fractie verzoeken om de geologische onderbouwing van de regering van de verwachte verdeling van circa 65% Nederland en 35% Duitsland voor N05-A. Welke gegevens, peildatum en onafhankelijke toets dragen deze verdeling en is zij door beide landen vastgesteld? Deze leden vragen een samenvatting van model en onzekerheden. Welke nieuwe gegevens leiden tot herziening en hoe vaak wordt dit beoordeeld?

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een uitgewerkt voorbeeld van de regering van de verrekening bij een gewijzigde reserveverdeling. Heeft een herziening gevolgen voor reeds gewonnen volumes, eerder toegerekende investerings- en exploitatiekosten, opbrengsten en fiscale afdrachten, of alleen voor toekomstige winning? Deze leden vragen wie eventuele saldi betaalt, binnen welke termijn en volgens welke regels. Hoe wordt daarbij voorkomen dat Nederland of EBN kosten draagt die economisch aan het Duitse aandeel toebehoren, en omgekeerd?

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een beschrijving van de regering van de meet- en controlepraktijk voor gewonnen gas. Welke meetpunten, standaarden voor volume en energie-inhoud, kalibraties en onafhankelijke controles bepalen de nationale toerekening? Deze leden vragen hoe verliezen en afwijkende gegevens worden behandeld en wie verschillen onderzoekt. Hoe wordt economische haalbaarheid volgens artikel 7 afgewogen tegen de nauwkeurigheid die Nederlandse gasbaten en het EBN-belang beschermt?

De leden van de JA21-fractie verzoeken om bandbreedtes van de regering voor Nederlandse nettogasbaten en publieke financiële blootstelling, met prijs-, volume- en kostenaannames. De 40% deelneming van EBN betreft volgens de toelichting de Nederlandse samenwerking. Deze leden vragen investeringen, exploratierisico, exploitatie, belastingen, EBN-resultaat en ontmanteling afzonderlijk te tonen, zonder dubbeltelling. Welke grensoverschrijdende kostentoerekening geldt voor gezamenlijke installaties en putten en hoe wordt die gecontroleerd? Welke garanties of andere verplichtingen kunnen aanvullend op de Nederlandse overheid rusten?

De leden van de PvdD-fractie constateren dat artikel 7, tweede lid, vereist dat meetnormen de economische levensvatbaarheid van het project niet onevenredig belasten, terwijl er geen vergelijkbare bepaling is die uitdrukkelijk voorrang geeft aan milieubescherming. Dit is bijzonder zorgwekkend gezien de risico's van onderwatergeluid en chemische lozingen voor nabijgelegen mariene ecosystemen en beschermde gebieden. Is de regering bereid deze bepaling zodanig te wijzigen dat uitsluitend meetsystemen worden gebruikt die voldoen aan de laatste stand der techniek en het meest geschikt zijn voor milieubescherming, om het kwetsbare omliggende ecosysteem zo goed mogelijk te beschermen?

Artikelen 5, 8 en 12

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een gezamenlijk toezicht- en incidentenprotocol van de regering, met de rol van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en de Duitse toezichthouder. Hoe zijn toegang tot installaties, gegevensdeling en nationale inspectiebevoegdheden in de praktijk afgebakend? Deze leden vragen wie bij onmiddellijk gevaar een grensoverschrijdende activiteit kan stilleggen, wat artikel 5, vijfde lid, daarbij mogelijk maakt en wie over hervatting beslist. Welke rechtsbescherming geldt en hoe wordt gehandeld als beide toezichthouders verschillend oordelen?

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een actualisatie van de regering van de monitoring van natuur- en milieueffecten, in het bijzonder de hoeveelheid en samenstelling van productiewater. SodM adviseerde in 2020 drie jaar na aanvang van de winning alternatieven voor lozing op zee te evalueren. Hoe is dit advies in de besluitvorming verwerkt, wanneer vindt die evaluatie plaats en hoe worden de Duitse autoriteiten betrokken? Deze leden vragen tevens hoe nieuwe putten worden meegenomen in de beoordeling van cumulatieve effecten.

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een controleerbare onderbouwing van de regering van eventuele milieuvoordelen tegenover importgas. Welke vergelijking wordt gemaakt over winning, methaanverliezen, verwerking en transport, met welke herkomstscenario's en onzekerheden? Deze leden vragen emissies tijdens productie te onderscheiden van die bij verbranding en lokale natuureffecten afzonderlijk te behandelen. Welke beschikbare onafhankelijke gegevens ondersteunen de beoordeling en welke aannames blijven onzeker? Zij vragen om benutting van bestaande onderzoeken en monitoring bij de afweging van verantwoorde winning.

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een overzicht van de regering van aansprakelijkheid, financiële zekerheid en verhaalbaarheid voor grensoverschrijdende schade, verwijdering en nazorg. Welke bedragen of bandbreedtes zijn geraamd, welke partijen dragen welk aandeel en welke zekerheden zijn daadwerkelijk gesteld? Deze leden vragen hoe verhaal bij insolventie of overdracht van belangen is verzekerd, ook voor een Nederlandse installatie die Duits gas verwerkt. Welke risico's blijven bij EBN of de Staat achter en hoe worden garanties en kostenramingen periodiek aangepast?

Artikel 9

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een toezegging van de regering voor jaarlijkse voortgangsinformatie over productie, Nederlandse toerekening, nettobaten, zekerheden, vergunningknelpunten en majeure geschillen. Welke gegevens kunnen openbaar worden gemaakt en welke, onder bescherming van bedrijfsinformatie, vertrouwelijk met de Kamer worden gedeeld? Deze leden vragen wezenlijke afwijkingen en bijlagewijzigingen tijdig afzonderlijk te melden. Is de regering bereid na drie jaar de werking van coördinatie,

reserveverdeling en toezicht te beoordelen, bij voorkeur aansluitend bij bestaande rapportages?

Artikel 11

De leden van de PvdD-fractie vragen waarom vergunningen op grond van artikel 11 automatisch zullen kunnen worden verleend of vernieuwd. Zelfs als een vergunning verloopt, wordt ingetrokken of teruggegeven, zal een nieuwe vergunning worden verleend op basis van “economische en praktische” overwegingen, zonder dat klimaat- en ecologische effecten expliciet als doorslaggevende criteria zijn vastgelegd. Dit kan tegenstrijdig zijn met EU en internationale wetgeving voor milieu- en klimaatbescherming. Er dient dus altijd een toetsing gedaan te worden voordat een vergunning wordt verlengd of vernieuwd, dat is immers een van de redenen waarom vergunningen voor een beperkte duur worden verleend. Is de regering bereid voor eventuele verlenging altijd te toetsen aan de actuele staat van de natuur, de klimaatdoelen en de cumulatieve effecten van alle activiteiten in het gebied? Zo nee, waarom niet? Is de regering bereid te waarborgen dat een vergunning niet verlengd wordt wanneer sprake is van verslechtering van beschermde natuur, of wanneer significante schade niet kan worden uitgesloten? Zo nee, waarom niet?

Artikelen 14 en 16, bijlagen 1 en 2

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een toelichting van de regering op de zestigdagentermijn voor stilzwijgende goedkeuring van de vergunninghoudersovereenkomst. Wanneer begint deze bij onvolledige stukken of een gewijzigd voorstel, en kan zij worden onderbroken? Deze leden erkennen het belang van voortgang en vragen wie volledigheid, geologische inhoud en financiële gevolgen toetst. Welke capaciteit en onafhankelijke deskundigheid zijn beschikbaar en hoe wordt onbedoelde goedkeuring door termijnoverschrijding voorkomen?

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een juridische verduidelijking van de regering van de verhouding tussen artikel 14, tweede en derde lid, en artikel 16. Kan de zestigdagentermijn aflopen voordat beide landen de reserveverdeling hebben vastgesteld, bijvoorbeeld tijdens een deskundigenprocedure? Deze leden vragen welk rechtsgevolg dat dan heeft voor de overeenkomst en voor toestemming tot winning. Hoe wordt verzekerd dat stilzwijgende goedkeuring geen onopgeloste verdelingskwestie passeert, terwijl een voortvarende behandeling wel mogelijk blijft?

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een toelichting van de regering op de uitvoering van de onafhankelijkheidswaarborgen voor deskundigen en ingeschakelde aannemers. Hoe worden eerdere werkzaamheden, de in te vullen datum en de termijn van twee jaar gecontroleerd? Deze leden vragen hoe Nederland voorkomt dat bij uitblijven van een eigen voordracht automatisch de andere kandidaat wordt gekozen. Wanneer zou worden afgeweken van de modelverklaring, hoe worden kosten verhaald en welke procedure bestaat bij fraude of een aantoonbare fout in de bindende beslissing?

De leden van de PvdD-fractie vragen welke afspraken de vergunninghouders op grond van artikel 14 onderling maken, en welke criteria de bevoegde autoriteiten hanteren bij de goedkeuring daarvan. Kan de goedkeuring van deze overeenkomst bij vergunninghouders gerechtvaardigde verwachtingen wekken over voortzetting van de gaswinning of verlenging van vergunningen? Hoe wordt gewaarborgd dat Nederland de gaswinning kan beperken of beëindigen ter bescherming van natuur en klimaat? Kunnen vergunninghouders in dat geval

aan de overeenkomst of de goedkeuring daarvan aanspraken op schadevergoeding jegens de Staat ontlenen? Zo ja, op welke juridische grondslag?

De leden van de PvdD-fractie vragen of het klopt dat dat artikel 14 bepaalt dat goedkeuring voor nieuwe vergunninghoudersovereenkomsten automatisch verleend worden als de overheid niet binnen 60 dagen de vergunninghouders van het tegendeel in kennis stelt. Wat betekent dit voor de beoordelingsruimte voor de bevoegde autoriteiten voor het beoordelen van nieuwe vergunningaanvragen of verlengingen? Maakt dit het mogelijk dat vergunningen verleend worden, zonder toetsing, of ondanks bezwaren van het publiek? Zo ja, is de regering bereid de bepaling die automatische goedkeuring regelt te schrappen uit het verdrag?

Artikelen 15, 16, 25 en 26

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een overzicht van de regering van de behandeling van geschillen tussen vergunninghouders, reservegeschillen via een deskundige en geschillen tussen beide staten. Welke kwestie valt onder welke procedure en hoe wordt overlap voorkomen? Deze leden vragen welke afspraken gelden voor termijnen van regeringsonderhandelingen en rechtmatige voortzetting tijdens een geschil. Hoe worden publieke proceskosten en mogelijke gevolgen voor vergunningen beheerst en wanneer ontvangt de Kamer informatie over een deskundigenprocedure of arbitrage tussen de staten?

Artikelen 17–20 en 22

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een praktisch stappenplan van de regering voor het geval nieuwe gegevens een druk- of faseverbinding met een aangrenzend veld aantonen. Welke besluiten en aanpassingen aan eenheidsgebied, reserveverdeling, vergunninghoudersovereenkomst en ontwikkelingsplan zijn dan vereist, en binnen welke termijnen? Deze leden vragen wie de verbinding onafhankelijk beoordeelt en hoe wordt gehandeld als aan één zijde een vergunning ontbreekt of overeenstemming uitblijft. Hoe voorkomt de regering daarbij onduidelijke toerekening van reeds gewonnen gas?

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een overzicht van de regering van voorziene benutting van bestaande installaties door andere velden en de daarvoor benodigde planwijzigingen. Welke effecten heeft dit op beschikbare capaciteit, levensduur, kostenverdeling en verwijderingszekerheid voor het eenheidsgebied? Deze leden vragen hoe de in artikel 22 bedoelde negatieve beïnvloeding wordt vastgesteld en onafhankelijk getoetst. Hoe worden Nederlandse belangen beschermd als extra gebruik wel efficiënt is, maar kosten of risico's naar de Nederlandse deelnemers verschuift?

Artikelen 23 en 28

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een toelichting van de regering op beëindiging wanneer één partij eerder wil stoppen met winning of het verdrag opzegt. Hoe worden de gezamenlijke beëindigingsplanning, nationale vergunningbesluiten en de opzegtermijn van twaalf maanden op elkaar afgestemd? Deze leden vragen welke verplichtingen voor schade, ontmanteling en nazorg blijven bestaan en wie onbenutte investeringen of andere kosten draagt. Welke rol houdt de Kamer bij wijziging of beëindiging en hoe wordt zij vóór wezenlijke besluiten geïnformeerd?

De leden van de PvdD-fractie vragen hoe de verplichting om het tijdschema voor beëindiging van de winning gezamenlijk overeen te komen zich verhoudt tot de bevoegdheid van Nederland om de gaswinning te beperken of te beëindigen ter bescherming van natuur en klimaat. Wat gebeurt er wanneer Nederland beëindiging noodzakelijk acht, maar Duitsland

daarmee niet instemt? Kan Nederland in dat geval zelfstandig handelen, en welke juridische of financiële gevolgen kunnen daaraan verbonden zijn?

Artikel 26

De leden van de PvdD-fractie vragen hoe de regering de reikwijdte van artikel 26 afbakt in het licht van artikel 344 VWEU en het arrest Commissie/Ierland (MOX Plant, C-459/03). Hoe wordt voorkomen dat het scheidsgerecht geschillen beslecht waarvoor het de uitlegging of toepassing van Unierecht moet beoordelen, bijvoorbeeld bij een geschil over vergunningintrekking wegens verplichtingen uit de Habitatrichtlijn? Welke juridische beoordeling is hierover uitgevoerd, en deelt Duitsland deze afbakening? Is de regering bereid de mogelijkheid tot arbitrage uit het verdrag te schrappen?

Artikel 27 en bijlagen 1 en 2

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een nadere motivering van de regering waarom beide bijlagen uitsluitend van uitvoerende aard worden geacht, terwijl zij bindende deskundigenbeslissingen en onafhankelijkheidswaarborgen regelen. Is de regering bereid het parlementaire goedkeuringsrecht voor bijlagewijzigingen te behouden overeenkomstig artikel 7, onderdeel f, van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen? Deze leden vragen welke gevolgen zo'n voorbehoud heeft voor de procedure en doorlooptijd, en welke waarborg geldt als een wijziging gevolgen heeft voor Nederlandse financiële belangen of rechtsbescherming.

Artikel 28

De leden van de PvdD-fractie merken op dat artikel 28 voorziet in een opzegtermijn van twaalf maanden voor het beëindigen van de overeenkomst zonder expliciet te voorzien in een uitzondering voor ernstige milieurisico's of strijdigheid met EU-milieuwetgeving. Dit roept vragen op over de mogelijkheid voor Nederland om adequaat te reageren op nieuwe wetenschappelijke inzichten of bedreigingen voor beschermde mariene ecosystemen. Kan de regering garanderen dat Nederland zijn verplichtingen uit hoofde van de overeenkomst onmiddellijk kan opschorten wanneer dit nodig is om te voldoen aan EU-milieuwetgeving of om ernstige milieuschade te voorkomen, zonder dat dit leidt tot schadeclaims?

Artikel 29

De leden van de PRO-fractie vragen de regering waarom het verdrag voorlopig wordt toegepast voordat de Tweede en Eerste Kamer zich over de goedkeuring hebben uitgesproken, terwijl Duitsland dat niet doet. Wat is de stand van zaken aan Duitse zijde, en wat zijn de gevolgen als het parlement het verdrag niet goedkeurt? Wat is de tijdlijn van de regering voor wat betreft deze wetswijziging en wat betekent dit voor eventuele juridisch verplichtingen?

De leden van de JA21-fractie verzoeken om de actuele verdragsstatus van de regering, met de Nederlandse en Duitse diplomatieke nota's en data van interne goedkeuring. De Verdragenbank vermeldt Nederlandse voorlopige toepassing sinds 27 augustus 2025 en toont geen inwerkingtredingsdatum. Past Duitsland het verdrag inmiddels voorlopig toe en welke stappen resteren voor inwerkingtreding? Deze leden vragen welke overeenkomsten, reserveverdelingen en ontwikkelingsplannen sinds de ondertekening zijn goedgekeurd en welke verplichtingen daardoor zijn ontstaan. Zij vragen de inwerkingtreding van wetsartikel 2 te onderscheiden van die van het verdrag.

De leden van de JA21-fractie verzoeken om een juridische en financiële scenarioanalyse van de regering van het geval dat parlementaire goedkeuring wordt onthouden. Welke stappen zijn

dan nodig om de voorlopige toepassing te beëindigen en welk regime geldt voor bestaande winning, vergunningen en overeenkomsten? Deze leden vragen welke verplichtingen blijven gelden en of schadeclaims of andere publieke lasten kunnen ontstaan, met grondslag en bandbreedtes. Hoe houdt de regering de parlementaire keuze daadwerkelijk open ondanks reeds aangegane verplichtingen?

De leden van de PvdD-fractie merken op dat noch Duitsland noch Nederland de overeenkomst tot op heden heeft geratificeerd. Op welke grondslag betaalt One-Dyas momenteel productiebelasting aan Duitsland voor het gas, aangezien Duitsland bij de ondertekening geen verklaring heeft afgelegd over de voorlopige toepassing van de overeenkomst en het verdrag – inclusief de toewijzing van gasreserves – nog niet van toepassing is op Duitsland?

De voorzitter van de commissie,
Zwinkels

De griffier van de commissie,
Nava